

KOTIRUMBA RULLAamaan

Operation Vardag 2010–2012

Loppuraportti

Milla Härkönen

Sisällysluettelo

Tiivistelmä.....	2
Sammanfattning	3
1 Hankkeen tausta.....	4
2 Hankkeen kohderyhmä ja tavoitteet.....	4
3 Hankkeen toteutus.....	4
3.1 Ohjausryhmä	4
3.2 Toimintamuodot	5
3.2.1 Ruokakurssit	5
3.2.2 Kotikäynnit	5
3.3 Yhteistyö.....	5
3.4 Neuvontamateriaali	5
4 Hankkeen pilotointi ja neuvojan työn tukeminen	6
4.1 Pilotointi.....	6
4.2 Koulutus marttojen kotitalousneuvojille	6
4.3 Työnohjaus.....	7
5 Toiminnan tulokset ja palaute	7
5.1 Palaute	8
5.2 Neuvojen kokemuksia hankkeesta.....	8
5.3 Palaute ruokakurssilaisilta.....	11
5.4 Palaute kotikäyntiperheiltä.....	13
5.5 Palaute yhteistyökumppaneilta.....	14
5.6 Palaute yhteistyöstä	17
6 Viestintä	18
7 Yhteenvedo tuloksista	19
7.1 Tavoitteiden toteutuminen.....	19
7.2 Haasteet ja ongelmat.....	20
7.3 Lopuksi.....	20

Liitteet

Liite 1	Hankkeen yhteistyökumppanit
Liite 2	Kotikäyntiohjeistusta ja -vinkkejä
Liite 3	Lehtijuttuja hankkeesta

Tiivistelmä

Kotirumba rullaamaan/Operation vardag -hanke oli Marttaliiton ja Finlands svenska Marthaförbundetin yhteinen kotitalousneuvontahanke. Hanke sai rahoituksen vuoden 2010 Yhteisvastuukeräyksestä. Keräystuotosta 20 % eli 855 311,84 € kohdennettiin hankkeelle.

Hankkeessa haluttiin kotitalousneuvonnalla tukea ja auttaa heikoimmassa asemassa olevia lapsiperheitä. Tavoitteena oli vahvistaa perheiden kotitaloustaitoja ja arjen rutiineja sekä tarjota mielekästä yhteistä tekemistä. Hankkeessa järjestettiin ruokakursseja ja tehtiin kotikäyntejä perheisiin. Kurssi käsitti noin neljä kokoontumista. Kunkin perheen luona käytiin myös nelisen kertaa. Toiminta oli perheille vapaaehtoista ja maksutonta.

Maakunnallisten marttapiirien ja Marthaförbundetin ammatilliset kotitalousneuvojat toteuttivat hanketta yli 100 paikkakunnalla yhteistyössä mm. seurakuntien, kuntien sosiaalitoimen ja neuvoloiden kanssa. Kurssisarjoja toteutettiin 217 ja kotikäyntejä tehtiin 269 perheeseen. Hankkeessa tavoitettiin 3 464 henkilöä.

Hankkeesta saatu palaute oli hyvin myönteistä. Ruokakursseilla perheet saivat uusia vinkkejä ruoanlaittoon, taitoja ja innostusta. Yhdessä tekeminen oli myös kurssilaisten mielestä antoisaa. Samalla osallistujat pystyivät luomaan uusia sosiaalisia verkostoja muihin perheisiin.

Kotikäynnit avasivat marttojen kotitalousneuvojille ovet lapsiperheiden arkeen. Käynnit osoittivat, että käytännönläheisellä ja yksilöllisellä kotitalousneuvonnalla on tarvetta. Kotikäynneillä neuvonta lähti aina perheen tarpeista perheen omassa toimintaympäristössä, jolloin opitut taidot oli helpompi ottaa osaksi perheen arkea.

Lapsiperheiden kanssa tehtävä työ on ennen kaikkea ennaltaehkäisevää työtä. Kotirumba rullaamaan -hankkeessa tehdyille neuvontatyölle toivottiin jatkoa, koska yhteiskunnassa on tarvetta kädestä pitäen tehtävälle neuvonnalle. Marttojen neuvonta täydentää hyvin muuta lapsiperheiden parissa tehtävää työtä yhteiskunnassa. Marttojen kotitalousneuvojilla on ammattitaitoa, monipuolista osaamista ja kokemusta kotitalousneuvonnasta erilaisten kohderyhmien kanssa. Tämän lisäksi tuloksekas toiminta vaatii sitoutuneita yhteistyökumppaneita ja taloudellisia resursseja.

Sammanfattning

Projektet *Operation vardag/Kotirumba rullaamaan* var Finlands svenska Marthaförbunds och Marttaliittos gemensamma hushållsrådgivningsprojekt. Projektet finansierades med medel från Gemensamt Ansvar-insamlingen år 2010. Av de insamlade medlen gick 20 procent, det vill säga 855 311,84 euro, till projektet.

Syftet med projektet var att stödja och hjälpa utsatta barnfamiljer via hushållsrådgivning. Målsättningen var att stärka barnfamiljernas hushållskunskaper och höja deras vardagskompetens samt att erbjuda dem meningsfull sysselsättning tillsammans. Inom ramen för projektet ordnades matlagningskurser och hembesök gjordes till familjerna. Kurserna omfattade i medeltal fyra träffar. Varje familj besöktes också fyra till sex gånger. Verksamheten var frivillig och avgiftsfri för familjerna.

De professionella familjehandledarna vid Finlands svenska Marthaförbund och Marttaliitto genomförde projektet på över 100 orter i samarbete med bland annat församlingarna samt de kommunala social- och rådgivningsbyråerna. Antalet matlagningskurser uppgick till 217 och hembesök gjordes till 269 familjer. Genom projektet nådde man sammanlagt 3 464 personer.

Responsen var mycket positiv. På kurserna fick familjerna nya matlagningstips, nya färdigheter och inspiration i vardagen. Kursdeltagarna upplevde också att det var givande att arbeta tillsammans. På samma gång kunde deltagarna även skapa nya sociala nätverk med de andra familjerna.

För familjehandledarna öppnade familjebesöken dörrarna till barnfamiljernas vardag. Besöken visade att det finns ett behov av den praktiska och individuella hushållsrådgivningen. Familjebesöken skräddarsyddes utgående från familjens egna behov, därmed kunde också färdigheterna lättare integreras i familjens vardag.

Det arbete som utförs i barnfamiljer är framför allt ett viktigt förebyggande arbete. Man önskade sig en fortsättning på det rådgivningsarbete som gjordes inom ramen för projektet *Operation vardag/Kotirumba rullaamaan*, eftersom det i samhället finns ett uttalat behov av praktiskt rådgivningsarbete. Marthornas familjehandledare har yrkeskunskap, mångsidigt kunnande och erfarenhet av hushållsrådgivning för olika målgrupper. En framgångsrik verksamhet kräver dessutom engagerade samarbetspartners och ekonomiska resurser.

1 Hankkeen tausta

Kotirumba rullaamaan -hankkeen suunnittelu lähti liikkeelle Yhteisvastuukeräyksen kumppanuustarjouksesta. Valtakunnallisen Yhteisvastuukeräyksen teemana vuosina 2010–2011 oli ”Kohtuullinen elämä – ett enkelt liv”. Vuonna 2010 Yhteisvastuukeräys täytti 60 vuotta. Juhlavuoden keräyksessä keskityttiin vaikeimmassa asemassa olevien lapsiperheiden ruokaturvan parantamiseen.

Kirkkohallituksen 31.3.2009 tekemän päätöksen mukaan Marttaliitto yhdessä Finlands svenska Marthaförbundin kanssa sai tehtäväkseen Yhteisvastuukeräyksen 2010 kotimaiselle erityiskohteelle suunnattavan valtakunnallisen hankkeen suunnittelun ja toteuttamisen. Keräystuotosta 20 % eli 855 311,84 € kohdennettiin hankkeelle.

Marttaliitto alkoi yhteistyössä Marthaförbundetin kanssa suunnitella kotitalousneuvontahanketta, jolla voidaan auttaa ja tukea heikoimmassa asemassa olevia lapsiperheitä Suomessa. Kolmivuotinen hanke sai nimekseen Kotirumba rullaamaan, Operation Vardag.

Yhteistyötä pohjustettiin jo syksyn 2009 Yhteisvastuukeräyksen koulutuskiertueella, jossa martat olivat kertomassa tulevasta hankkeesta ja mahdollisuuksista tehdä yhteistyötä niin keräyksessä kuin hankkeen aikana. Marttayhdistyksien vapaaehtoiset olivat mukana keräämässä varoja mm. järjestämällä erilaisia tapahtumia yhteistyössä seurakuntien kanssa.

2 Hankkeen kohderyhmä ja tavoitteet

Hankkeen kohderyhmä olivat heikoimmassa asemassa olevat lapsiperheet Suomessa. Hankkeen tavoitteet olivat:

- Vahvistaa vähävaraisten lapsiperheiden kotitaloustaitoja ja edistää arjen sujuvuutta ja arkirutiinien löytymistä.
- Tukea lapsiperhettä tarjoamalla mielekästä yhteistä tekemistä ja onnistumisen elämyksiä.
- Kannustaa lapsiperheitä syömään yhdessä.
- Voimistaa kansalaisyhteiskuntaa.

3 Hankkeen toteutus

Kotirumba rullaamaan -hankkeen hallinnoinnista ja kokonaiskoordinoinnista vastasi Marttaliitto. Hankkeessa työskenteli puolipäiväinen hankekoordinaattori. Maakunnalliset marttapiirit (16 kpl) suunnittelivat toiminnan toteutuksen omalla alueellaan.

Ruotsinkielisillä alueilla toteutusvastuu oli Finlands svenska Marthaförbundilla. Hanketta toteutettiin 44 koulutetun kotitalousneuvojan voimin ympäri Suomea.

3.1 Ohjausryhmä

Hankkeelle perustettiin ohjausryhmä, joka seurasi hankkeen etenemistä.

Ohjausryhmän kuuluivat:

Tapio Pajunen

Kirkkopalvelut, ohjausryhmän puheenjohtaja

Merja Siltanen

Marttaliiton puheenjohtaja 31.12.2011 asti, ohjausryhmän varapj.

Airi Raitaranta	Hämeenlinna-Vanajan seurakunta
Christel Raunio	Finlands svenska Marthaförbund, varalla Annéa Forss
Heta Nykänen	Pohjois-Savon Martat
Milla Härkönen	Marttaliitto, ohjausryhmän sihteeri

Edellä mainittujen henkilöiden lisäksi kokouksissa olivat läsnä Marttaliiton toiminnanjohtaja Marianne Heikkilä ja Marthaförbundetin kotitalousneuvoja Solveig Backström.

3.2 Toimintamuodot

Hankkeen toimintamuotoina olivat ruokakurssit ja kotikäynnit. Toiminta perustui perheiden vapaaehtoiseen osallistumiseen ja oli perheille maksutonta. Sisältöjä muokattiin asiakkaiden toiveiden mukaisesti.

3.2.1 Ruokakurssit

Ruokakurssisarjan pituus oli pääsääntöisesti neljä kokoontumista. Kurssilla keskeisin sisältö oli ruoanvalmistus. Lisäksi kurssilla käsiteltiin joskus muita kodinhoitoon liittyviä asioita. Kursseilla saatettiin myös tehdä retki sien- tai marjametsään tai lähikauppaan.

Kurssiaineistona käytettiin Marttaliiton julkaisemaa Penninvenyttäjän keittokirjaa, jonka jokainen kurssilainen sai omakseen. Ruotsinkielisenä aineistona oli Marthaförbundetin Kokbok för alla. Jokainen kurssilainen sai viimeisellä kerralla noin 50 euron arvoisen ruokakassin.

3.2.2 Kotikäynnit

Kotikäyntejä tehtiin neljä kertaa suurimpaan osaan perheistä. Joidenkin perheiden luona käytiin jopa kuusi. Tarvittaessa ensimmäisellä käynnillä yhteistyökumppani oli mukana luomassa siltaa perheen ja neuvojan välille. Yhteistyökumppani saattoi myös olla pienempien lasten seurana, jotta vanhemmat pystyivät keskittymään tekemiseen.

Käyntien sisältö suunniteltiin yhdessä perheiden kanssa, mutta ruoka oli kuitenkin käyntien punaisena lankana. Neuvoja vei ruokatarvikkeet aina mukana perheeseen. Reseptejä poimittiin Penninvenyttäjän keittokirjasta, joka jäi perheen käyttöön.

3.3 Yhteistyö

Yhteistyökumppanien rooli hankkeessa oli merkittävä. Heidän avustuksellaan haettiin kohderyhmään kuuluvia perheitä ja markkinoitiin kurseja ja kotikäyntejä perheille. Myös käytännön järjestelyissä saatiin apua yhteistyötaholta. Yhteistyötä tehtiin 185 eri kumppanin kanssa. Keskeisenä yhteistyötahona hankkeessa olivat seurakunnat. Lisäksi yhteistyötä tehtiin mm. kuntien sosiaalitoimen ja neuvoloiden kanssa (Liite 1).

3.4 Neuvontamateriaali

Hankkeessa hyödynnettiin marttajärjestöjen valmista neuvontamateriaalia. Uutta materiaalia tuotettiin kotikäyntien suunnittelun ja toteutuksen tueksi.

Osallistujille jaettu materiaali

- Penninvenyttäjän keittokirja (Marttaliitto)
- Kokbok för alla (Finlands svenska Marthaförbund)
- Kotirumba rullaamaan -neuvontalehtiset (Marttaliitto)

Kotitalousneuvojan työn tueksi

- Kotikäyntiohjeistusta ja -vinkkejä: ideoita käyntien sisällöiksi (Liite 2)
- Neuvojan muistilista kotikäynneille
- Kotikäyntien suunnitelmalomake perheelle
- Kotikäyntien seurantalomake neuvojalle
- Sekvenssikartta (Väestöliiton kehittämä materiaali)
- Ruokakursseille ohjeistusta ja vinkkejä
- Ruokakassin kokoamiseen vinkkejä

4 Hankkeen pilotointi ja neuvojan työn tukeminen

Kotirumba rullaamaan -hankkeen suunnittelu alkoi vuonna 2009. Ennen hankkeen laajenemista valtakunnalliseksi haluttiin testata hankkeen neuvontamenetelmiä ja kerätä kokemuksia erityisesti kotikäynneistä.

4.1 Pilotointi

Hanketta pilotoitiin vuonna 2010 viidellä paikkakunnalla. Pilotissa järjestettiin 5 ruokakurssisarjaa ja käytiin 12 perheen luona. Marttapiirit tekivät yhteistyötä paikallisten seurakuntien kanssa.

- Lapin Martat/ Rovaniemen seurakunta, Rovaniemi
- Pohjois-Savon Martat/ Puijon seurakunta, Kuopio
- Etelä-Hämeen Martat/ Hämeenlinna-Vanajan seurakunta, Hämeenlinna
- Varsinais-Suomen Martat/Marian seurakunta, Turku
- Uudenmaan Martat ja Herttoniemen seurakunta, Helsinki

4.2 Koulutus marttojen kotitalousneuvojille

Hankkeen aikana Marttaliitto järjesti marttojen kotitalousneuvojille kolme täydennyskoulutusta, joista osa toteutettiin yhteistyössä RAY:n rahoittaman Arki sujuvaksi -hankkeen kanssa. Arki sujuvaksi on Marttaliiton koordinoima hanke, joka on kohdennettu päihde- ja mielenterveyskuntoutujille ja maahanmuuttajille.

Pilottiin osallistuville marttapiireille järjestettiin koulutuspäivä 9.3.2010. Koulutuksessa syvennettiin mm. hankkeen toteutukseen, perheiden kohtaamiseen ja sekvenssimenetelmän hyödyntämiseen. Sekvenssimenetelmä on Väestöliiton kehittämä työkalu perheen arjen toimivuuden lisäämiseksi. Koulutukseen osallistui yhteensä 19 neuvoojaa ja toiminnanjohtajaa pilottipiireistä sekä Marttaliiton henkilöstöä.

Kaikkien marttapiirien neuvojille järjestettiin koulutuspäivät 5.–6.10.2010 yhteistyössä Arki sujuvaksi -hankkeen kanssa. Koulutuspäiville osallistui yhteensä 56 henkilöä marttapiireistä, Finlands svenska Marthaförbundista ja Marttaliitosta.

Toinen koulutus Arki sujuvaksi -hankkeen kanssa järjestettiin 22.–23.3.2011. Koulutuspäiviin osallistui yhteensä 49 henkilöä.

Koulutuksista kerättiin palautetta webropol-kyselyllä. Sisällöstä ja järjestelyistä saatu palaute oli erittäin myönteistä. Palautteessa kiiteltiin erityisesti sitä, että sai kuulla kollegoilta kokemuksia ja vaihtaa ajatuksia. Koulutuspäivät olivat tärkeä foorumi neuvojille, jossa he saivat vertaistukea ja jakoivat hyviä toimintaideoita kollegoiden kanssa.

4.3 Työnohjaus

Hanketta toteuttavilla marttapiirien neuvojilla oli mahdollisuus työnohjaukseen. Jokaiselle piirille oli budjetoitu 300 euroa yksilötyönohjaukseen vuosina 2011 ja 2012. Tätä mahdollisuutta hyödynsi 7 marttapiiriä. Joissain piireissä neuvojat kävivät pareittain ohjauksessa. Lisäksi moni neuvoja osallistui ryhmätyönohjaukseen Arki sujuvaksi -hankkeen puitteissa.

Työnohjaus koettiin tärkeäksi työssä jaksamiselle, koska kotikäynnit olivat neuvojalle henkisesti kuormittavia. Työnohjauksessa oli mahdollisuus jakaa omia kokemuksia ja purkaa vaikeitakin tunteja yhdessä muiden neuvojien kanssa. Työnohjauksessa sai uutta näkökulmaa työhön sekä eväitä työssä jaksamiseen ja oman työn kehittämiseen. Ryhmäohjauksesta kritisoitiin sitä, että kahden hankkeen asioita käsiteltiin samassa kokoontumisessa ja keskustelu painottui liikaa kotikäynteihin. Yksilöohjaus mahdollisti ohjauksen saamisen nopeallakin aikataululla. Työnohjauksen merkitys työssä jaksamiselle on tärkeä ja sitä tulee olla tarjolla

5 Toiminnan tulokset ja palaute

Kursseja ja kotikäyntejä järjestettiin yli 100 paikkakunnalla. Hankkeen määrälliset tavoitteet ylitettiin. Lähtötilanteessa suunniteltiin, että ruokakursseille osallistuu 2 500 henkilöä ja kotikäyntejä tehdään 180 perheen luokse. Hankkeen neuvonnalla tavoitettiin yhteensä 3 464 henkilöä. Ruokakurssisarjoja järjestettiin yhteensä 217.

Kurssisarjat olivat keskimäärin neljän kerran pituisia, mutta tarvittaessa kokoontumisia järjestettiin 1–2 enemmän. Mukana oli myös muutamia yhden kerran kursseja, esim. sienikursseja ja vauvaperheille suunnattuja kursseja. Joskus osallistujapulan vuoksi kurssin kesto jouduttiin lyhentämään. Ruokakursseille osallistui yhteensä 2 414 aikuista ja lasta.

Kotikäyntejä tehtiin yhteensä 270 perheen luokse. Perheissä tavoitettiin 1 048 henkilöä. Käynnit jouduttiin keskeyttämään seitsemässä perheessä. Syiksi mainittiin perheen sisäiset ongelmat, jotka vaikuttivat perheen motivaatioon ja voimavaroihin osallistua. Kaksi käyntisarjaa jäi kesken, koska toinen perhe muutti toiselle paikkakunnalle ja toisessa perheessä vanhemmat työllistyivät.

Hankkeen määrälliset tulokset 2010–2012

- 217 ruokakurssia, 2 414 osallistujaa
- 270 perhettä, 1 046 henkilöä
- Yhteensä tavoitettiin 3 464 henkilöä

5.1 Palaute

Hankkeessa kerättiin kirjallista palautetta kaikilta osallistujilta ja yhteistyökumppaneilta. Lisäksi kaikki hanketta toteuttaneet kotitalousneuvojat vastasivat sähköiseen webropol-palautekyselyyn kaksi kertaa vuodessa. *Kursivoidut tekstit ovat suoria lainauksia palautteista.*

5.2 Neuvojen kokemuksia hankkeesta

Marttojen kotitalousneuvojen mielestä hankkeen tavoitteena oli vahvistaa perheiden kotitaitoja, mikä auttaa perheitä selviytymään arjen pyöryksessä. Toiminnalla on myös tuettu ja innostettu perheitä kotitalousaskareisiin. Hankkeessa on haluttu myös tarjota onnistumisen iloa ja luottamusta omiin voimavaroihin. Hankkeen myötä piirit ovat saaneet uusia yhteistyökumppaneita.

Neuvojen arvioivat päässeensä tavoitteisiin omassa työssään. Jos tavoitteisiin ei joiltain osin päästy, johtui se siitä, että osallistujiksi valikoituneet eivät olleet hankkeen kohderyhmä, tai että kurssille eivät tulleet ne, jotka apua olisivat todella tarvinneet.

Neuvojat kokivat, että hankkeen markkinointiin ja tiedottamiseen olisi voinut panostaa enemmän, myös valtakunnan tasolla. Edellytyksinä toiminnan onnistumiselle nähtiin yhteistyökumppanin aktiivisuus, sitoutuneisuus ja innokkuus olla mukana käytännön järjestelyissä. Kumppanin tulee myös tuntea toiminta, jotta markkinointi olisi helpompaa.

Hankkeen haasteita olivat olleet oikeiden kohderyhmien tavoittaminen sekä osallistujien sitouttaminen toimintaan ja aikatauluihin. Eräs yhteistyökumppani totesi palautteessa, että on melkein mahdotonta saada kurssille köyhimpiä ja avuttomia. Vaikeuksista huolimatta suurin osa neuvoista oli kuitenkin sitä mieltä, että kohderyhmät tavoitettiin. Osallistujien joukossa oli myös kohderyhmään kuulumattomia, mutta ilmeisesti neuvonta oli heillekin tarpeellista.

Ruokakurssit

Neuvojen saama palaute kurssilaisilta oli myönteistä. Yhdessä tekeminen, uudet vinkit ja ohjeet olivat kurssilaisille tärkeitä. Paljon toivottiin, että kurssi olisi kestänyt pidempään.

Det upplevdes mycket positivt att få göra mat tillsammans. Att få ”komma ut” med andra familjer.

Neuvojan näkökulmasta kurssin onnistumisina voidaan pitää kurssilaisten innostuksen lisääntymistä, onnistumisen iloa ja taitojen vahvistumista.

Sain opetettua yhdelle äidille oikeiden välineiden käyttöä ruoanvalmistuksessa. Aikaisemmin hän valmisti ruokaa puukolla hämmentämällä paistinpannussa.

Kurssilaiset olivat ottaneet opit käyttöönsä myös kotona eli ruokia oli kokeiltu kotonakin.

Se on parasta, kun kurssilaiset onnistuu ja saavat siitä paljon uutta intoa arkeen.

Osaamistason vaihtelu ja kurssilaisten sitouttaminen toivat haasteita ruokakursseille. Myös erilaiset kurssitilat vaativat soveltamiskykyä. Kurssilaisten erilaiset taustat (mm. maahanmuuttajat, mielenterveyskuntoutujat) asettivat myös neuvojan ammattitaidon koetukselle. Jos kurssilla oli mukana paljon lapsia, se saattoi häiritä aikuisten keskittymistä. Lastenhoitoa kiiteltiin, jos se oli saatu järjestettyä.

Kotikäynnit

Neuvojat kokivat, että perheet ottivat neuvonnan pääsääntöisesti myönteisesti vastaan ja neuvoja koki itsensä tervetulleeksi. Jos perheessä oli alussa epäluuloja, ne hälvenivät ensimmäisen käynnin jälkeen. Neuvoijalla olisi siis iso rooli jäänmurtajana ja luottamuksen rakentajana. Tämä vaati neuvojalta rohkeutta ottaa ensimmäiset askeleet. Perheen kanssa toiminen lähti jouhevammin liikkeelle, jos yhteistyökumppani oli pohjustanut asiaa ennakkoon. Näin perhe tiesi, mitä odottaa käynneiltä. Joskus yhteistyökumppani oli myös mukana ensimmäisellä käynnillä.

Mina familjer har varit väldigt tacksamma och tagit emot goda råd.

Perheet suhtautuivat hyvin neuvojaan. Yhteistyökumppani oli hyvin pohjustanut asiaa. Aluksi oli tietysti pientä arkailua, mutta melko pian perheet ottivat neuvojan ”omakseen”.

Kotikäyntien toteutuksessa haastavana pidettiin itse työmuotoa. Osa neuvojista puolestaan koki haastavuuden työn suolana. Vieraaseen kotiin meneminen oli monelle neuvojalle uutta. Erityisesti jos neuvoijalla ei ollut ennakkoon tiedossa perheen tilanne eikä etukäteen voinut valmistautua, toisen kotiin meneminen ei ollut helppoa. Aina ei voinut tietää, mitä oli edessä ja aukaistaisiinko ovea lainkaan. Ongelmia, kuten päihdeongelmaa, kohdattiin kuitenkin verraten vähän.

Perheet, joissa koettiin ahdinkoa esim. työttömyyden, puolison kuoleman tai uupumuksen vuoksi, toivat lisähaastetta neuvojan työhön. Neuvonnan soveltaminen niin, että jokainen perhe saisi apua omaan tilanteeseen, koettiin välillä haastavana. Toisaalta, kun neuvojalle oli kertynyt kokemusta kotikäynneistä, hän oppi ottamaan tilanteet sellaisinaan vastaan ja tekemään neuvontatyötä niissä olosuhteissa.

Neuvontaa olisi pystynyt toteuttamaan vielä paremmin, jos tiedossa olisi ollut etukäteen perheen haasteet.

Att försöka hjälpa varje familj med deras personliga problem.

Neuvoja koki onnistuneensa, kun hän saavutti perheen luottamuksen ja onnistui rakentamaan hyvän yhteyden perheeseen. Perheen kanssa yhdessä tekeminen ja onnistumisen elämykset toivat iloa. Myös perheen innostuminen kodinhoidosta ja tyytyväisyys käynteihin saivat neuvojan tuntemaan käynnit tarpeellisina. Konkreettiset muutokset, vaikka pienetkin, viestivät neuvonnan hyödyttäneen perhettä. Toisaalta taas muutoksen pysyvyys jäi askarruttamaan neuvoja. Perheen koettiin tarvitsevan seurantaa ja mahdollisesti tukea myös käyntien jälkeen.

Då stämningen i familjen blev positiv och glad då alla hjälptes åt.

Kun näki, miten todella pystyi auttamaan perhettä.

Jokainen perhekäynti oli ainutlaatuinen ja vaikka vastassa oli perheitä erilaisten ongelmien kanssa, sain iloita yhdessä perheen kanssa välillä joka hyvin pienistä onnistumisen elämyksistä.

Että olin rinnalla kulkija enkä mikään auktoriteetti.

Neuvojat kokivat, että kotikäynnit avarsivat omaa maailmankuvaa, auttoivat ymmärtämään perheiden erilaisia tilanteita ja antoivat hienoja, antoisia kokemuksia. Työ oli mielenkiintoista. Kotikäynnit kysyivät henkistä jaksamista, hyviä sosiaalisia taitoja ja tilanneherkkyyttä. Neuvojan oli osattava samanaikaisesti olla hienovarainen ja jämäkkä.

Työmuotona se (kotikäynnit) vaatii tiettyä luonnetta ja asennetta, että voi ottaa vastaan sen kaiken, mitä perheessä näkee.

Eräs neuvoja piti käyntien parhaana antina sitä, että näkee millaisissa puitteissa tänä päivänä eletään ja millaisia haasteita perheissä kohdataan. Tämä palvelee järjestön neuvontatyön kehittämistä valtakunnallisestikin. Pienet parannukset perheiden arjessa myös palkitsivat neuvojaa.

Vahvistaneet oman osaamisen ymmärtämistä. Neuvojan tehtävä ei ole antaa valmiita vastauksia vaan kertoa eri vaihtoehtoja, joista perhe itse valitsee itselleen sopivan.

Kotikäynnit ovat opettaneet minua paljon. Niissä oppii tulkitsemaan ihmistä ja tarjoamaan sellaista neuvontaa, jota juuri kyseinen ihminen tarvitsee.

Edelleen pidän motostani kiinni: ”Olen ollut etuoikeutetussa asemassa, että pääsen löytöretkelle kotiin ja saan neuvoa perheitä siinä ympäristössä, jossa perhe elää ja toimii.”

Kotikäynnillä näkee konkreettisesti sen onko neuvonta mennyt perille.

Kohokohtia ovat olleet vilpitön palaute perheiltä, osallistujien oppimisoivallukset ja yhdessä tekemisen riemu. Neuvojat kokivat, että Kotirumba rullaamaan -hanke on ollut tärkeää työtä, ja että tarvetta käytännön neuvonnalle on paljon lapsiperheissä. Hanke on valottanut lapsiperheiden arkea. Kotikäynneillä on nähnyt, millaiselle neuvonnalle on tarvetta perheissä. Kotikäynnit vievät paljon aikaa ja ovat kallis neuvonnan muoto, mutta toisaalta neuvonta voidaan kohdentaa näin paremmin ja juurruttaa perheen arkeen. Osa neuvojista oli sitä mieltä, että järjestön tulisi keskittyä kurssien pitämiseen ja isompien joukkojen neuvontaan. Vaikka neuvojilla on hyvä asiantuntemus tällä saralla, kaivataan työn tueksi koulutusta ja työnohjausta.

Se me henki, joka saavutettiin ja mukava yhdessä tekeminen ja toinen toiselta oppiminen.

När en mamma på en kurs fick lära sig koka en riktigt sås, i familjen tillreddes bara pulver såser.

Aitoja kohtaamisia kattiloiden ääressä.

...juuri marttojen kotitalousneuvonta ja neuvojat tyyppeinä sopivat erinomaisesti tällaiseen kokonaisvaltaiseen monia neuvonnan aloja yllätyksellisestikin sisältävään toimintaan.

Kolmatta sektoria tarvitaan käytännön kotitaloustaitojen rantauttamisessa.

5.3 Palaute ruokakurssilaisilta

Ruokakurssiryhmät kokoontuivat yleensä neljä kertaa. Joitain yhden, kahden ja kolmen kerran kurssija oli myös järjestetty. Kurssisarjan pituus jakoi mielipiteitä. Noin puolet palautteen antajista oli tyytyväisiä, toisen puolen mielestä kurssi oli liian lyhyt. Neljän kerran kurssia puolsi se, että siihen on helpompi sitoutua kuin pidempikestoiseen kurssiin. Yhden kurssikerran kesto (3-4 tuntia) pidettiin myös sopivana. Kurssin ajankohtaa kritisoitiin, jos se oli illalla ja lapset olivat mukana.

Kurssin kesto oli sopiva, pidemmälle kurssille olisi ollut vaikeampi sitoutua.

Kurssin kesto oli ihan liian lyhyt juuri, kun pääsi vauhtiin niin olikin loppu.

Kurssilaisten mielestä antoisinta oli yhdessä tekeminen, ruokien valmistaminen ja uudet ruokaohjeet. Vinkit siitä, miten erilaisista, asiakkaalle uusistakin raaka-aineista saa edullisia aterioita vaivattomasti koettiin tarpeellisiksi. Yhdessä ateriointi ja hyvä ruoka olivat myös tärkeitä osallistujille. Osan mielestä oli hienoa, jos pienille oli lastenhoito järjestetty ja vanhemmat pystyivät keskittymään kurssiin paremmin. Kurssilaisten saama ruokakassi keräsi kiitosta, sillä se oli monelle iso taloudellinen apu.

Kurssin sisältö arvioitiin hyväksi tai erittäin hyväksi. Kurssiaineistokin sai kiitosta. Käytännön tekeminen oli monen mielestä se tärkein ja hyödyllisin asia. Kurssi koettiin antoisaksi ja monipuoliseksi. Yksittäistä kritiikkiä tuli liian tiivistä aikataulusta, kurssisarjan venymisestä monelle viikolle ja huomiotta jääneistä erityisruokavalioista.

Ihana ”henkireikä” kotiäidin arkeen, ajankohtaisia ja hyviä vinkkejä.

Kurssilaiset kokivat saaneensa tarpeeksi ohjausta ja opastusta. Neuvoja oli kurssilaisten mielestä asiantunteva, vastasi aina kysymyksiin ja auttoi tarvittaessa. Kurssilaiset kehuivat neuvojan ammattitaitoa ja selkeitä ohjeita. Samoin sitä, että neuvojaa oli helppo lähestyä. Kokemus ohjaajan aktiivisesta läsnäolosta toi osallistujalle turvallisen tunteen. Jos ryhmä oli pieni, sai osallistuja henkilökohtaisempaa ohjausta. Ilmapiiri oli kurssilaisten mielestä rento ja ystävällinen. Osallistujien kesken tapahtui ryhmäytymistä, sillä palautteissa mainittiin tiimityöskentely ja toisten auttaminen.

Hyvä ohjaaja, joka otti huomioon kaikki ja kysyi välillä josko joku tarvitsisi apua.

Ohjaus ja opastus oli hyvin ammattitaitoista ja tällainen ”aloittelijakin” ymmärsi ja oppi hyvin.

Enemmistön mielestä kurssi oli hyödyllinen. Muutama vastaaja ei mielestään oppinut kurssilla mitään uutta, koska asiat olivat tuttuja ennestään. Taitava ruoanlaittaja olisi kaivannut enemmän haastetta ja muuta kuin perusreseptejä. Joku olisi kaivannut enemmän neuvoja arjen ajankäytön hallintaan ja vinkkejä mm. siihen, miten hyödyntää tähteitä ja saada lapset syömään kasviksia. Moni kuitenkin koki oppineensa uusia taitoja ja reseptejä sekä saaneensa ideoita arkiruoanlaittoon. Kurssilta sai uutta intoa, motivaatiota ja uskallusta ruoanlaittoon kotona.

Inspiroi kovasti, antoi potkua koko viikolle.

Kurssin oppien sovellus arkeen onnistuu hyvin annetuilla vinkeillä.

Sain luottamusta ruoanlaittoon.

Huomasin, että kyllä minäkin osaan.

Ruoanlaitto monipuolistuu kotonakin, uskaltaa tehdä uusia ruokia.

Det var roligt att träffa folk.

Nu fick jag en kick i att laga mat från början.

Kurssien sosiaalinen merkitys korostui palautteissa. Uusien ihmisten tapaaminen koettiin antoisana. Yhdessä tekeminen oli mukavaa ja kurssilla saatu vertaistuki arvokasta. Isompien lasten mukaan ottaminen tekemiseen oli mukava tapa viettää aikaa yhdessä. Kurssi toi vaihtelua arkeen ja ryhmässä tekeminen koettiin opettavaiseksi.

Mycket lyckad och välplanerad kurs, trevligt att kunna göra det tillsammans med barnen.

Seurassa tekeminen piristää mieltä vatsan täyttymisen lisäksi.

On mukava tutustua uusiin ihmisiin ja tehdä yhdessä hyödyllisiä asioita.

Kiva tutustua uusiin ihmisiin ja yhdessä tekeminen on kivaa.

Ihmispelosta huolimatta tulin, mikä oli tosi hieno juttu. Sain varmuutta kokeilla uusia asioita ja tutustua mukaviin ihmisiin.

Valtaosa vastaajista oli tyytyväisiä, kun olivat päässeet mukaan kurssille. Palautteissa toivottiin jatkokurssia. Marttojen tekemää työtä pidettiin arvokkaana ja hyödyllisenä

Kiva, että kukin saa osallistua tällaiselle kurssille omista taitotaustoistaan.

Teillä on hyviä oppeja, toivottavasti jaatte niitä useamminkin tarvitseville.

Lisää tällaisia arjen työ- ja jaksamisvälineitä.

Mielellään tällainen toiminta saisi jatkua. Uupuneita perheitä auttaa tällainen apu tosi paljon.

5.4 Palaute kotikäyntiperheiltä

Perheiden koko vaihteli kahden hengen perheistä aina 12 hengen perheisiin. Yksinhuoltajaperheitä oli lähes puolet. Muutama kolmen aikuisen perhekin oli vastaajien joukossa. Perheiden lasten iät vaihtelivat alle vuoden ikäisestä yli kahdeksantoistavuotiaisiin.

Perheet odottivat käynneiltä neuvoja ja apua arkiaskareisiin, siivoukseen ja kodin järjestelyyn. Lisäksi perheet kaipasivat tukea ja innostamista kodin töiden tekemiseen. Perheet toivoivat myös yhdessä tekemistä. Odotuksena oli, että käynnit antavat voimia arkeen.

Tukea ja neuvoja, kun perheen ainut aikuinen ei jaksa.

No ainakin siinä, että minulle löydettäisiin motivaatio tehdä kotityöt.

Että saisin arjen rullaamaan ja selviytyisin ruoanlaitosta/lapsiperheen arjesta ilman, että saisin ylimääräistä stressiä.

Perheiden mielestä kotikäynnit olivat hyödyllisiksi. Käyntien parasta antia oli yhdessä tekeminen, monipuoliset neuvot ja uudet ideat ruoanlaittoon ja muihin arkiaskareisiin. Yhdessä tekeminen sai ryhtymään toimeen ja innosti ruoanlaittoon ja muihin kodintöihin. Käynti madalsi tekemisen kynnyksiä ja antoi varmuutta omaan osaamiseen. Neuvojan tulo tarjosi piristystä, vaihtelua ja aikuista keskusteluseuraa. Koko perhe saattoi kokea mukavia hetkiä yhdessä puuhaillessaan. Lasten mukaan ottaminen kotitöihin sai paljon kiitosta. Ruokakassi ja muu taloudellinen apua oli tervetullutta monelle perheeseelle.

Perhe sai monta iloista yhteistä hetkeä keittiössä.

Sociala biten och hjälp med matlagning, få nya ideér o. recept.

Arki oli sekava, eikä millään yksin pystynyt aloittaa kodin raivaaminen, oli jo melkein antanut periksi että koskaan saisi järjestystä taloon. Nyt arki sujuu paremmin kun sai apua alkukaaoksen selvittämisessä.

Tuki työhön ryhtymisessä.

Olemme saaneet monen asian järjestykseen ja toimimaan.

Sain uudenlaista varmuutta kokeilla erilaisia ruokia ja tukea arjen pyörittämiseen.

Kotikäynnillä olleen henkilön (neuvojan) innokkuus, se sai kummallakin kerralla itsenikin innostumaan, vaikka olo tuntui mielessä välillä toivottomalle, aika hurahdi, kuinka mahtuikaan asiaa käynnille.

Loistava idea tulla suoraan perheeseen siihen ympäristöön, missä oikeasti työskennellään.

Perheet jäivät kaipaamaan käyntien jatkumista ja lisää vinkkejä lapsiperheen arjen pyörittämiseen. Muutama olisi kaivannut käyntien parempaa suunnittelua, jotta niistä olisi

saanut vielä enemmän irti. Tutustumiskäyntiä ehdotettiin ennen varsinaista neuvonnan aloittamista.

Perheet olivat kiitollisia saamastaan avusta ja neuvoista. Muun muassa eräs perhe oli ollut lastensuojelun asiakkaana. Perhe koki, että kotiin tullut neuvoja välitti ja tahtoi auttaa, eikä asenne ollut paheksuva eikä tuomitseva. Perheet toivoivat, että mahdollisimman monella perheellä olisi mahdollisuus saada vastaavanlaista neuvontaa.

Tämä on ihan luksusta saada martha kotiin ruokakassin kera ja lisäksi vielä harjoittelija lapsenhoitajaksi.

Hienoa, että tällainen toimintamuoto on mahdollista, koska meitä ihmisiä on jotka kipuilevat asioiden kanssa ja jumiutuvat liikuntakyvyttömiksi.

Tällainen apu on tukenut perhettämme parhaiten kuin mikään muu voisi. Saimme apua suoraan kotiin, opimme uusia asioita ja saimme virtaa perhe-elämään.

Kotikäynnillä sain yksilöllistä opastusta, mikä oli tarpeen.

Kiitos paljon avusta ja opastuksesta. Jään kaipaamaan marttaa.

Toivoisin tulevaisuudessa enemmän tällaista apua.

Hyvä juttu kaiken kaikkiaan. Toivottavasti jatkossa järjestyy samanlaisia käyntejä.

5.5 Palaute yhteistyökumppaneilta

Kirjallista palautetta antoi 142 yhteistyökumppania. Yhteistyökumppanin keskeisenä roolina hankkeessa oli hankkeen markkinointi perheille ja perheiden motivointi lähteä mukaan. Kumppani kokosi ruokakurssiryhmiä ja joskus järjesti kurssitilan. Lisäksi yhteistyökumppani oli mukana auttamassa kurseilla ja tukenut neuvojaa. Osa yhteistyötahoista oli järjestänyt lastenhoidon kurssien ajaksi ja osa oli mukana kotikäynnillä lastenhoitajana.

Ruokakurssit

Yhteistyökumppanit pitivät ruokakursseja kaiken kaikkiaan selkeinä, hyvin suunniteltuina ja toimivina kokonaisuuksina. Sisällöltään ne olivat monipuolisia ja niissä otettiin huomioon asiakkaiden toiveet. Ammattitaitoinen vetäjä loi hyvän ilmapiirin kurssille, jonka annista on varmasti hyötyä myös arjessa. Kurssikertojen määrää (neljä kokoontumista) pidettiin sopivana: ryhmäytymistä tapahtui, mutta se ei vaatinut pidempää sitoutumista.

Kurssi oli monipuolinen ja asianmukainen, osallistujien taidot huomioon ottaen.

Monipuolinen sisältö ja asiakkaiden toiveita huomioitiin. Kesto sopiva.

Yhteistyökumppanit arvioivat kurssien innostaneen osallistujia ja lisänneen heidän taitoja. Kurssi rohkaisi osallistujia kokeilemaan uusia ruokia ja raaka-aineita myös kotona. Kurssi lisäsi osallistujien sosiaalista kanssakäymistä ja tarjosi virkistystä perheille. Ryhmämuotoinen toiminta antoi mahdollisuuden osallistumiseen sellaisille, jotka eivät halua neuvojaa kotiin. Ryhmässä osallistujat kokivat yhteenkuuluvuutta ja löysivät vertaistukea. Arvioipa joku jopa perheiden sisäisten välien lähentyneen kurssilla yhdessä tekemisen myötä. Muutamat ryhmät jatkoivat kokoontumista kurssin jälkeen yhteistyökumppanin vetämänä.

Ahaa-elämysten kautta innokkuutta lisää ja rohkeutta kokeilla uusia ohjeita ja siivousvinkkejä. Lapset ehkä olisivat halunneet olla enemmän mukana ruuanteossa.

Lapsiperheet kokivat kurssin hyvänä yhdessäolon tapahtumana, missä heräsi myös lasten mielenkiinto ruoanvalmistamista kohtaan.

Vanhemmat saivat arvokkaan kokemuksen ryhmään osallistumisesta ja rohkeuden harjoitella ja kehittää heidän oman elämänsä perustaitoja.

Antoi mahdollisuuden vertaistuelle.

Kurssi on tuonut mukavasti pontta ruoanlaittoon ja lähentänyt välejä perheessä.

Kurssista oli hyötyä ja selkeä vaikutus asiakkaiden taitoihin valmistaa nyt kotiruokaa sekä innostuivat valmistamaan lapsilleen monipuolisempaa ruokaa ja välipaloja. Osa äideistä alkoi myös kiinnittää enemmän huomiota keittiövälineisiin sekä keittiön siisteyteen.

Yhteistyökumppanilla oli tärkeä rooli kurssin markkinoinnissa oikealle kohderyhmälle ja ryhmän kokoamisessa. Se koettiin haastavaksi. Osa kurssilaisista oli varmasti kohderyhmän ulkopuolelta, koska he olisivat olleet valmiita maksamaan osallistumisesta. Osallistujien motivointi osallistua jokaiselle kerralle vaati panostusta ja joskus suoranaista houkuttelua. Perheillä voi olla pelko leimaantumista ja siksi he eivät rohkene hakeutua mukaan. Kaivattiin vieläkin vahvempaa yhteistyötä perheiden rohkaisussa ja kannustamisessa lähteä mukaan.

Kotikäynnit

Yhteistyökumppanin arvion mukaan kotikäynnit tarjosivat iloa, virkistystä ja konkreettista apua perheelle. Uudet vinkit, innostus ja onnistumisen kokemukset olivat yhteistyökumppanin mielestä tärkeitä perheille. Neuvonnassa pyrittiin ottamaan kaikki perheen jäsenet mukaan tekemiseen ja se toi uutta ulottuvuutta perheen sisäisiin väleihin.

...rohkaisua ja ymmärryksen lisäämistä siitä, ettei avun saaminen tarkoita heidän aiempaa epäonnistumista, vaan toisenlaisen kokemuksen ja osaamisen antamista heidän käyttöön.

Konkreettisia onnistumisen kokemuksia perheille – ravitsevaa ja edullista ruokaa pakkasessa! Hyviä vinkkejä kodin siivoukseen.

Marttaneuvoja on hienosti vastuuttanut molempia vanhempia osallistumaan keittiöaskareisiin. Perhe on saanut täsmäohjeita ja neuvoja, joita juuri he pysyvät hyödyntämään jatkossa.

Käynneillä kuunneltiin asiakkaan tarpeet ja toiveet ja saatiin näkyviä, vaikka pieniäkin, muutoksia aikaan. Käynnit toimivat yhteistyökumppanin mielestä ennaltaehkäisevinä ja tukivat perheen jaksamista. Perheen kontaktit kodin ulkopuolella saattoivat olla vähäiset, joten kotikäynti oli tällaisille perheille iso asia. Ruokakurssille lähteminen oli saattanut olla ylivoimaista, joten kotiin saatu apu oli näille perheille sopivin auttamismuoto. Käynnit olivat monesti myös lapsille tärkeitä.

Käynneistä oli tärkeä tuki ja apu perheen arjessa.

Lapset kokivat iloa äidin mielihyvystä.

Yhdessä tekemisen iloa. Lapset saivat positiivista palautetta, mikä innosti osallistumaan. Onnistumiset ruuanlaitossa innostivat myös vanhempia.

Projekti oli uudenlainen yhteistyömuoto perhetyöntekijälle ja tervetullut sellainen.

Hyvä malli toimia perheiden auttamiseksi, perhetyöntekijöitä tarvittaisiin.

Kotikäyntien haasteena oli perheiden kynnys ottaa apua vastaan. Markkinoinnissa tarvitaan hyviä ”porkkanoita”, jotka saavat perheet kiinnostumaan. Kynnystä loi myös asiakkaan vaikeus sitoutua ja keskittyä tekemiseen. Tekemiseen ryhtyminen vaatii myös usein kannustusta. Joskus vanhemmat käyttivät neuvojan läsnäolon hyväkseen ja poistuivat tupakalle useampaan otteeseen.

Hankkeen käytännön järjestelyt olivat yhteistyökumppanin mielestä toimivat. Toimintaa pidettiin perhelähtöisenä ja joustavana. Monen yhteistyökumppanin mielestä kotikäyntejä olisi voinut olla enemmän perhettä kohden. Käyntien aikana ehdittiin pureutua vain muutamiiin asioihin, vaikka usein tarvetta olisi ollut paljon enemmän. Joku kumppaneista toivoi lyhyttä yhteistyökumppanin ja neuvojan välistä loppukeskustelua käyntien päätteeksi. Silloin voitaisiin keskustella perheen jatkosta työtä jatkavan diakoniatyöntekijän kanssa ja tuoda esille asioista, joihin tulee kiinnittää huomiota.

Tahdon kiittää kurssi järjestäjän joustavuutta ja kykyä sopeutua seurakuntamme lainalaisuuksiin, pieni kurssi, pienet tilat...Kiitos elävän ja muuttuvan tilanteen kanssa hyvin toimimisesta.

Yhteistyökumppanien mielestä marttojen neuvontaa oli asiantuntevaa, käytännönläheistä, asiakkaan huomioivaa ja innostavaa. Neuvoja jaksoi kuunnella asiakasta ja soveltaa neuvontaa erilaisiin tilanteisiin. Hän myös osasi vetää ihmiset mukaan tekemiseen.

Mielestäni marttojen ammattitaito tällaisissa kotitalousasioissa on huippuluokkaa ja työtä tehdään sydämellä, aito välittäminen ihmisistä tuli esiin.

Neuvonta oli hyvin perheiden arjen tasolle tulevaa, kurssi antoi uutta innostusta monen perheen ruokahuoltoon.

Neuvoja osaa lähestyä perhettä oikealla tavalla, opastaen ja perhettä kuunnellen, ihana, helposti lähestyttävä ihminen.

Perheeltä saadun palautteen perusteella arvioin, että neuvoja tunnisti hyvin sen, millä tavoin annettua opetusta perhe pystyy parhaiten hyödyntämään.

Marttaneuvonnan käytännöllinen työ on äärimmäisen hyvä ja täydentävä tuki perheille heidän arjessa.

Hankkeen kehittämiskohteina mainittiin mm. lastenhoidon järjestäminen ja asiakkaiden toiveiden tarkempi kartoitus kurssin alussa. Onnistunut lastenhoitojärjestely oli toteutunut eräällä paikkakunnalla yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden kanssa. Opiskelijat huolehtivat lapsista kurssin aikana osana omia opintojaan. Yhteistyökumppani hoiti perehdyttämisen ja toimi tukihenkilönä opiskelijoille.

Palautteissa pohdittiin, miten voitaisiin houkutella paremmin mukaan perheet, jotka tarvitsevat apua kipeimmin, osallistumaan toimintaan. Ratkaisuna esitettiin markkinoinnin tehostamista. Perheille voisi entistä seikkaperäisemmin kertoa toiminnan sisällöistä. Jaettavassa esitteessä voisi olla lainauksia annetuista palautteista. Yhteistyökumppanilta toivottiin parempaa perehtymistä toimintaan, jolloin markkinointi perheille olisi helpompaa. Markkinointi vaatii myös aikaa, mikä pitää huomioida suunnittelussa. Toisaalta mukana olleita vanhempia voisi rohkaista kertomaan tutuilleen toiminnasta ja markkinointi menisi eteenpäin ”puskaradiolla”.

Valitettavasti tilanne niissä perheissä, joissa arjen hallinta ja ruokasirkus ovat jo vähän retuperällä, on se, että eivät juuri innostu kursseista ja edes avusta suoraan kotiin.

Toivottiin, että hankkeen toiminta jatkuisi, koska toimintamalli on hyvä ja tarvetta käytännönläheiselle lapsiperheiden tukemiselle on.

Koska hanke itsessään on toimiva ja sai paljon kiitosta, syntyy toive saada lisää tällaisia laadukkaita ja konkreettisia tukitoimia perheille, jotka kamppailevat arjessa selviytymisen ja oman jaksamisen kanssa.

5.6 Palaute yhteistyöstä

Neuvojen mielestä yhteistyö eri tahojen kanssa on pääsääntöisesti sujunut hyvin ja joustavasti.

Aivan taivaallisen loistavasti ja saumattomasti molempien seurakuntien työntekijöiden kanssa.

Hankaluuksia oli silloin, jos yhteistyökumppanilla ei ollut aikaa tai kiinnostusta tutustua hankkeen toimintaan. Silloin markkinointikin saattoi jäädä löyhäksi. Yhteistyökumppanin osallistuminen edes kerran kurssille tai kotikäynnille antaa paremmat eväät markkinointiin.

Diakoni ei varmastikaan saanut kunnon kuvaa hankkeesta ja siitä mitä siihen kuuluu ja miten sitä toteutetaan. Mielestäni on tärkeää, että yhteistyökumppani olisi edes kerran paikan päällä katsomassa toimintaa käytännössä.

Myös jos yhteistyökumppani vaihtui kesken kaiken, jouduttiin tekemään lisätyötä perehdytyksessä. Kumppaneille ja osallistujille olisi myös voinut tarjota entistä kattavammin tietoa siitä, kenelle hanke oli tarkoitettu ja mikä on toiminnan ajatus. Toisaalta myös yhteistyötahon aktiivisuus olisi varmasti saanut asiat luistamaan vielä paremmin.

Seurakunnilta olisin toivonut tehokkaampaa asiakasetsintää kurssille.

Juuri kun ”löysimme” toisemme hanke päättyy.

Yhteistyökumppanien mielestä yhteistyö sujui pääsääntöisesti hyvin ja mutkattomasti. Marttaneuvojien kanssa oli vaivatonta tehdä yhteistyötä. Marttakumppania kuvattiin aktiiviseksi osapuoleksi. Yhteistyön myötä marttojen toiminta tunnettuus levisi. Yhteistyökumppanin mielestä oli antoisaa ja avartavaa nähdä marttojen toimintaa.

6 Viestintä

Hankkeen valtakunnallisesta viestinnästä vastasi Marttaliitto. Marthaförbundet hoiti viestintää ja markkinointia ruotsinkielisillä alueilla. Hankkeeseen tuotettiin suomenkielinen hanke-esitys sekä kurssi- ja kotikäynti-ilmoituspohjat piirien käyttöön. Hankkeesta oli tietoa marttajärjestöjen nettisivuilla: www.martat.fi ja www.martha.fi.

Alueellisesti hanketta markkinoivat ja viestivät marttapiirit ja Marthaförbundet. Piirit markkinoivat hanketta omilla nettisivuilla, sähköpostilla, puhelimitse, tapaamalla yhteistyökumppaneita ja käyttivät aiempia verkostojaan.

Hankkeen sisäinen viestintä oli neuvonantajien mielestä riittävää. Tietoa hankkeen käytännöistä oli neuvonantajien saatavilla järjestön intranetissä. Seurakuntia olisi voinut valmistaa vielä paremmin hankeyhteistyöhön ennen kuin hanke aloitettiin eri alueilla. Ehdotettiin, että yhteistyökumppaneille olisi tehty infopaketti, jossa olisi myös selvitetty yhteistyön pelisäännöt. Perheille jaettavia arkikielisiä ja myyvämpiä mainoksia kaivattiin markkinoinnin tueksi.

Hanke näkyi eri medioissa. Piirien raportoinnin mukaan hanke oli radiossa esillä neljä kertaa mmm. Radio Vegassa ja Puheradiossa. Lisäksi hanke oli esillä televisiossa kolme kertaa. Lisäksi hankkeesta oli juttuja 26 eri lehdessä (Liite 3). Marttajärjestöjen Martat- ja Martha-lehdissä on ollut myös tietoa hankkeesta. Kotiliesi teki jutun hankkeesta vuoden 2011 joulun alla. Kotilieden kummikerho päätti lahjoittaa joulukeräyksen tuoton, 20 000 €, käytettäväksi Kotirumba rullaamaan –hankkeen ajatuksen mukaisesti lapsiperheiden

neuvontaan. Lahjoitus kohdentui kolmelle marttapiirille (Lappi, Pohjois-Karjala ja Uusimaa).

Hanketta esiteltiin valtakunnallisilla diakoniapäivillä Kuopiossa 5.-6.10.2012 ja Valtakunnallisilla neuvolapäivillä 17.-18.10.2012 Helsingissä.

7 Yhteenveto tuloksista

Kotirumba rullaamaan -hankkeessa tavoitettiin vuosina 2010–2012 yhteensä 3 464 henkilöä. Hanketta on toteutettu yli 100 paikkakunnalla.

7.1 Tavoitteiden toteutuminen

Hankkeen keskeistä antia perheille olivat yhdessä tekeminen, sosiaalinen kanssakäyminen, konkreettiset neuvot ja tekemiseen innostaminen. Seuraavaksi tarkastellaan hankkeen tavoitteiden toteutumista tarkemmin.

Vahvistaa vähävaraisten lapsiperheiden kotitaloustaitoja ja edistää arjen sujuvuutta ja arkirutiinien löytymistä.

Saadun palautteen perusteella hanke on vahvistanut osallistuneiden perheiden kotitaloustaitoja. Kurseilla osallistujat ovat saaneet tukea omalle osaamiselle ja innostuneet kokeilemaan reseptejä myös kotona. Uusien ideoiden myötä perheen ruokavalio on monipuolistunut.

Kotikäynneillä päästiin pureutumaan perheen arkeen paremmin. Käynneillä oli voitu antaa yksilöllisempää neuvontaa, joka nivottiin osaksi perheen arkea. Perhe sai varmuutta omaan osaamiseen ja vinkkejä, mitkä edistävät perheen arjen sujumista. Tekemiseen ryhtyminen sai pontta, kun asioihin tartuttiin yhdessä. Arkirytmiiä mietittiin perheiden kanssa ns. arjen lukujärjestyksen avulla. Kun perhe halusi ottaa neuvojan kotiinsa, se oli jo merkki perheen halusta muutokseen omassa arjessa.

Tukea lapsiperhettä tarjoamalla mielekästä yhteistä tekemistä ja onnistumisen elämyksiä.

Kurssien sosiaalinen merkitys korostui palautteissa. Vertaistuki ja uusien tuttavuuksien löytäminen olivat osallistujille käytännön tekemisen ohella tärkeintä antia. Perheiden sosiaalinen verkosto laajeni kurseilla. Osallistujat kokivat onnistumisen iloa ja riemua omista taidoistaan.

Kotikäynneillä koko perhe pyrittiin ottamaan mukaan tekemiseen, mikä lähensi perheen sisäisiä välejä ja yhteenkuuluvuutta. Huomattiin, että myös lasten kanssa voi tehdä yhdessä myös kodin töitä, kuten laittaa ruokaa. Uudet vinkit ja opitut taidot antoivat uutta puhtia kotitalouden hoitoon.

Kannustaa lapsiperheitä syömään yhdessä.

Yhdessä ruokailua korostettiin niin ruokakurseilla kuin kotikäynneillä. Yhteinen ateriointi kokkauskerran päätteeksi oli monen mielestä kurssien huippuhetkiä. Moni toivoi, että siihen olisi varattu vielä enemmän aikaa. Kotikäynneillä yhdessä tehty ruoka nautittiin yhdessä, mikä toimi mallina perheelle.

Voimistaa kansalaisyhteiskuntaa

Marttajärjestö sai hankkeen myöskin myönteistä näkyvyyttä. Se vahvisti marttojen neuvontatyön merkityksellisyyttä ja tarpeellisuutta lapsiperheiden arjen tukemisessa. Hanke mahdollisti järjestön neuvonnan kehittämisen ja vahvisti osaamista. Alueellisesti marttapiirit loivat uusia yhteistyöverkostoja ja marttojen neuvontatyö tuli tutuksi uusille tahoille. Yhteisvastuukeräyksessä järjestön jäsenet olivat mukana keräämässä ja tekivät yhteistyötä seurakuntien kanssa.

7.2 Haasteet ja ongelmat

Kotirumba rullaamaan -hanke oli haastava hanke toteuttaa. Kohderyhmä eli tukea tarvitsevia lapsiperheitä oli vaikea tavoittaa ja saada mukaan toimintaan. Kursseja ja kotikäyntejä ei voitu markkinoida avoimesti, vaan perheitä piti tavoittaa kohdennetulla viestinnällä. Kynnys ottaa apua vastaan oli joskus korkea: leimaantumisen pelko ja viitseliäisyys olivat monesti esteenä osallistumiselle. Hanke edellytti marttapiireiltä aktiivista verkostoitumista alueellaan.

Pääsääntöisesti yhteistyö hankkeessa toimi hyvin. Toimiva yhteistyö edellytti yhteistyötaholta sitoutumista ja aktiivisuutta. Yhteistyön käynnistymiselle ja kumppanin perehdyttämiselle on varattava riittävästi aikaa. Kumppanille tulee olla selvillä hankkeen tavoitteet ja toiminta, jotta markkinointi on oikeanlaista ja suuntautuu oikealle kohderyhmälle.

Ilman yhteistyökumppaneita ei olisi onnistuttu tavoittamaan kohderyhmää. Useamman sektorin yhteistyötä, esim. seurakunta ja sosiaalitoimi, hyödynnettiin markkinoinnissa. Markkinoinnin tueksi oli Marttaliitossa tuotettu markkinointipohjat. Toimivin markkinointikeino oli osallistuneiden perheiden suositukset, mitä kannattaa jatkossa hyödyntää. Osallistujien sitouttaminen toimintaan vaati ajoittain panostusta. Toisaalta monen mielestä kurssi loppui liian lyhyeen tai kotikäyntejä olisi voinut olla enemmän. Perheen tilanne vaikutti sitoutumiskykyyn.

Kotikäynnit olivat kotitalousneuvojille melko kuormittava työmuoto, mutta myös antoisa ja avartava kokemus. Kotitalousneuvojan osaaminen antaa hyvät valmiudet kotikäyntien tekemiseen, mutta ne vaativat neuvojan koko osaamiskirjon käyttöä, sopeutumiskykyä sekä sosiaalisia taitoja. Aina ei voi varma, mitä toisen kotiin mennessä on vastassa ja millaisia tilanteita joutuu kohtaamaan. Oman roolin säilyttäminen voi olla ajoittain vaikeaa. Työnohjauksella voi edesauttaa työssä jaksamista ja siinä on mahdollisuus purkaa työn henkistä kuormaa ja auttaa työssä jaksamisessa. Säännöllisen työnohjauksen lisäksi neuvojan ammattitaitoa tukeva koulutus antaa eväitä työhön. Asiakkailta saatu myönteinen palaute ja onnistumisista ja oivalluksista syntynyt ilo tekevät neuvojan työstä merkityksellisen.

7.3 Lopuksi

Kotirumba rullaamaan -hankkeessa havaittiin selkeästi, että tarve kädestä pitäen annettavalle, ruohonjuuritason neuvonnalle on ilmeinen. Perheet tarvitsevat kanssatekijöitä, eivät vain suullisia neuvoja. Marttojen kotitalousneuvontatyö täydentää hyvin muuta lapsiperheiden parissa tehtävää työtä yhteiskunnassa. Se sopii osaksi moniammatillista perheiden tukiverkostoa.

Käytännön neuvonnan lisäksi juuri toiminnan tarjoamat sosiaaliset kontaktit olivat perheille merkityksellisiä. Kurssit tarjosivat perheille mahdollisuuden tavata toisia perheitä, saada vertaistukea ja samalla oppia hyödyllisiä asioita.

Kotikäyntejä ei ollut ennen tehty näin laajamittaisesti marttajärjestöissä. Kotikäynnit vaativat paljon aika- ja taloudellisia resursseja. Kotikäynneillä tavoitetaan pienempi joukko ihmisiä kuin kursseilla suhteessa käytettyihin resursseihin. Hankkeen myötä kotikäynnit ovat osoittautuneet hyväksi toimintatavaksi auttaa. Yksilöllisellä, perheen omaan toimintaympäristöön sopeutetulla neuvonnalla on paremmat mahdollisuudet juurtua osaksi perheen toimintaa kuin ryhmässä annetulla neuvonnalla. Suurin osa neuvojista koki kotikäynnit neuvontamuodoksi, joka istuu hyvin marttojen toimintapalettiin. Perheet toivovat, että mahdollisimman moni perhe pääsisi osalliseksi neuvonnasta ja avusta.

Kotirumba rullaamaan -hankkeessa tehtävä kotitalousneuvonta oli ennen kaikkea lapsiperheitä tukevaa ja ennaltaehkäisevää toimintaa. Hankkeella tavoitettiin perheitä, jotka eivät muutoin hakeutuisi marttojen neuvontaan. Käytännön neuvonnan lisäksi taloudellisella avulla, jonka perheet saivat hankkeen myötä, on ollut perheille iso merkitys. Ilman hankerahoitusta ei tällaista toimintaa olisi voitu tarjota tälle kohderyhmälle. Hankkeessa saatua kokemusta ja asiantuntemusta tullaan hyödyntämään marttajärjestöjen neuvontatyössä ja uusissa hankkeissa. Lapsiperheisiin panostaminen on sijoitus tulevaisuuteen ja martat voivat olla antamassa oman osaamisensa ja kokemuksensa käyttöön. Se kuitenkin vaatii tahtoa ja taloudellista panostusta myös yhteiskunnan muilta sektoreilta.